

UCHWAŁA Nr XIV/123/11
RADY MIEJSKIEJ W BOBOLICACH
z dnia 28 grudnia 2011 roku

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bobolice na lata 2012-2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. Z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) Rada Miejska w Bobolicach uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bobolice na lata 2012-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci w całości moc Uchwała Nr V/39/07 Rady Miejskiej w Bobolicach z dnia 26 stycznia 2007 roku w sprawie uchwalenia Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Bobolice.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Bobolic.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą od 1 stycznia 2012 r.

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ
Zdzisław Czarnecki

Załącznik do Uchwały Nr XIV/123/11
Rady Miejskiej w Bobolicach
z dnia 28 grudnia 2011 roku

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2012 – 2020**

1. WPROWADZENIE

Rodzina, dom rodzinny w powszechnym mniemaniu to bezpieczny azyl, gwarantujący pewność, że nic złego nikogo tu nie spotka. Człowiek przeżywa w niej najważniejszy okres kształtujący między innymi jego styl życia, osobowość, poglądy na świat.

Zatem dom rodzinny powinien być spostrzegany jako środowisko miłości i opieki, bezpieczne i ciepłe miejsce domowego ogniska, schronienie przed całym złem zewnętrznego świata. Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru i cierpienia.

Osoby doznające przemocy doświadczają lęku, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Ich ciało i psychika doznają ostrych urazów i podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu i zagrożenia.

Przemoc we współczesnym świecie jest problemem powszechnym, który dotyczy ludzi bez względu na ich wiek, płeć, status materialny, poziom wykształcenia, czy wykonywany zawód. Jest zjawiskiem złożonym i wieloczynnikowym, dlatego, aby skutecznie przeciwdziałać przemocy, a tym samym pomagać rodzinom, w których jest ten problem, potrzebne jest interdyscyplinarne spojrzenie na rodzinę, jej członków i ich sytuację, potrzeby i zachowania.

Gmina Bobolice od kilku lat prowadzi wiele inicjatyw na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie m.in. poprzez realizację działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia funkcjonujące na terenie Gminy. Realizowane są programy adresowane do ofiar i sprawców przemocy, odbywają się szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, prowadzone jest poradnictwo oraz interwencje wobec ofiar i sprawców przemocy, jak również działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Społeczność Gminy Bobolice na bieżąco informowana jest o wszystkich dostępnych formach wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy, jak również o samym zjawisku przemocy, stereotypach i mitach dotyczących stosowania przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012- 2020, jest realizacją zapisu znowelizowanej ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz. 1493, z późn. zm), na mocy ustawy z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku Nr 125, poz. 842). Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy w szczególności „Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”. Priorytetowym celem Programu jest podejmowanie kompleksowych, interdyscyplinarnych działań mających na celu zapobieganie i zmniejszenie przemocy w rodzinie na terenie gminy Bobolice.

Program zakłada stałą i bezpośrednią współpracę podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez podniesienie efektywności podejmowanych działań, co może stanowić podstawę do stworzenia sprawnego i spójnego systemu, a tym samym może skutecznie doprowadzić do ograniczenia skali tego zjawiska.

1. 1. DEFINICJA

Zgodnie z zapisem znowelizowanej ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) pod pojęciem przemocy w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny tj. małżonka, wstępnego, zstępnego, rodzeństwa, powinowatego w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej małżonka, a także osoby pozostającej we wspólnym pożyciu oraz innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- a) **jest intencjonalna** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- b) **siły są nierównomierne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy;
- c) **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje przewagę sił, narusza podstawowe prawa ofiary, np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itp.;
- d) **powoduje cierpienie i ból** – sprawca narusza zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

1. 2. CYKLE PRZEMOCY

W świetle prowadzonych badań wynika, iż przemoc w rodzinie nie ma charakteru jednorazowego incydentu. Przechodzi przez trzy fazy powtarzającego się cyklu:

- **faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wyczuwalnym wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych;
- **faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i eksplozja zachowań agresywnych;
- **faza miodowego miesiąca** – jest to faza okazywania skruchy, ciepła i miłości ze strony sprawcy przemocy, który chce załagodzić sytuację. Osoba doznająca przemocy wierzy, że sprawca zmieni swoje zachowanie, a niedawne akty przemocy były tylko incydentem. Faza kończy się nawrotem przemocy spowodowanym wzrostem napięcia u sprawcy. Prawdziwym zagrożeniem jakie niesie ze sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu jest gwałtowniejsza.

Fazy następują kolejno po sobie, a w miarę upływu czasu przemoc w każdej kolejnej fazie wybuchu jest coraz bardziej ostra i brutalna. Szczególnie niebezpieczna dla ofiar (z punktu widzenia osoby udzielającej pomocy) jest faza miodowego miesiąca. Pozwala zapomnieć o przeżytych koszmarze i uwierzyć, że następują zmiany w zachowaniu partnera. Wtedy też ofiary przemocy wycofują się z procesu pomagania- wycofują skargi składane do policji, nie chcą zeznawać. Mimo to cykl przemocy coraz częściej się powtarza, coraz drobniejsza przyczyna staje się pretekstem do wybuchu. Sprawca czuje się coraz bardziej bezkarny, a ofiara – bezradna.

1. 3. RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE – FORMY ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

- **przemoc fizyczna – naruszenie nietykalności fizycznej** – przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz, przypalenie papierosem, duszenie, kopanie, krępowanie ruchów, itp.;

- **przemoc psychiczna – naruszenie godności osobistej** – przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: groźby, wyzwiska, ośmieszanie, upokarzanie (często w obecności innych osób), szantażowanie, narzucanie własnych poglądów, izolowanie od bliskich. Sprawca domaga się pełnego posłuszeństwa. Przemoc psychiczna niesie za sobą stałe poczucie zagrożenia przemocą fizyczną, wytwarza atmosferę napięcia i niepewności w domu, co doprowadza do degradacji psychicznej oraz poniżanie ofiary. Jest bardzo trudna do udowodnienia; brak widocznych śladów przemocy poddaje w wątpliwość prawdziwość tego, na co skarży się ofiara. Skutki przemocy psychicznej mogą powodować nieodwracalne zmiany w funkcjonowaniu ofiar.

- **przemoc seksualna – naruszenie intymności** – przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, itp. Jest to najbardziej wstydliva dla ofiar forma przemocy.

- **zaniedbanie – naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich** - niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych członków rodziny, narażanie ich na głód, niedożywienie, brak opieki, pozostawianie w niewłaściwych warunkach lokalowych i bytowych, chłód emocjonalny, itp. Do niedawna funkcjonowało przekonanie, że dotyczy głównie dzieci, ale coraz częściej ujawniane są przypadki dotyczące osób starych, schorowanych, niepełnosprawnych.

- **przemoc materialna/ekonomiczna – naruszenie własności** – przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem czyjejs własności, odmawianiem lub ograniczaniem dostępu do wspólnych środków finansowych, odbieraniem zarobionych pieniędzy, ograniczaniem i uniemożliwianiem podjęcia pracy lub jej wykonywania, okradaniem, itp.

Sprawcy przemocy bardzo często stosują wobec ofiar więcej niż jedną formę przemocy. Zachowanie sprawcy może wywołać u ofiary trwałe negatywne skutki i w efekcie doprowadzić do zniszczenia u niej pozytywnego obrazu samej siebie.

1. 4. MITY I STEREOTYPY NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE

Z przemocą w rodzinie wiąże się wiele mitów i stereotypów, które mają istotny i znaczący wpływ na to, jak oceniane są ofiary przemocy, jaka jest społeczna reakcja na zachowanie sprawców przemocy. Są one wyrazem postaw społecznych wobec zjawiska przemocy. Mogą w istotny sposób kształtować stosunek świadków do rodziny, w której dochodzi do przemocy.

- to był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy

Takie zdanie często powtarzają ofiary przemocy w rodzinie, szczególnie gdy sprawca po raz pierwszy dopuścił się zachowań pełnych agresji. Jednakże przemoc w rodzinie rzadko jest jednorazowym zachowaniem. Często stan ten trwa przez kilka lub kilkanaście lat. Jeśli sprawca nie zostanie w porę powstrzymany, jego agresywne zachowania wobec ofiary będzie się nasilać. Będzie przekonany, że jego czyny są bezkarne, a jego ofiara będzie czuła się bezradna, zniewolona i bez szans na uzyskanie pomocy.

- przemoc w rodzinie to prywatna sprawa i nikt nie powinien się wtrącać

Przez długi czas to przekonanie było silnie zakorzenione w społeczeństwie. Przekonanie, że nie powinno się naruszać tzw. miru domowego, wzmocniło poczucie bezkarności u sprawców przemocy. Pomimo prowadzonych wielu kampanii, działań edukacyjnych przekonanie społeczne

w tym zakresie uległo znacznej poprawie, jednakże w dalszym ciągu część społeczeństwa uważa, że przemoc w rodzinie to prywatna sprawa rodziny. Należy pamiętać, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo.

- gdyby sytuacja była taka okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy

Ofiary przemocy, które są bite i poniżane, bardzo cierpią. Przed rozstaniem ze sprawcą powstrzymuje je wiele czynników, np. obawa przed ewentualnymi trudnościami życiowymi (brak środków finansowych, kłopoty mieszkaniowe, brak pracy, itp.). Wiele ofiar pozostaje w tym związku mając na uwadze zmianę zachowania ze strony sprawcy.

- osoby stosujące przemoc wobec bliskich są chore psychicznie

Nie ma bezpośredniego związku między przemocą a chorobami psychicznymi; przemoc to demonstracja siły i chęć przejęcia całkowitej kontroli władzy nad drugą osobą.

- jeśli ktoś jest bity, to znaczy, że na to zasłużył

Takie przekonanie daje sprawcom przemocy poczucie bezkarności i może sprzyjać kolejnym negatywnym zachowaniom.

- gdyby ofiara bardziej się starała, nie dochodziłoby do przemocy

Osobom postronnym trudno jest uwierzyć, że ktoś może być krzywdzony bez żadnego powodu. Myślą „gdyby się lepiej starała, to na pewno byłoby inaczej”. Tymczasem ofiary przemocy, aby uniknąć przemocy, postępują tak, jak życzy sobie sprawca. Jednak sprawca zawsze znajdzie pretekst i uzasadnienie dla swojego agresywnego zachowania.

- przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol

Przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu jest błędna. Alkohol sprzyja zachowaniom agresywnym, ale ich nie warunkuje. Są rodziny z problemem alkoholowym, w których osoba nadużywająca alkoholu nie zachowuje się agresywnie.

1. 5. SKUTKI PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutki są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości zapadania na choroby somatyczne związane ze stresem, przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu, czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewności, stany lękowe (w tym lęk przed bliskością), nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, trudności z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność. Osoby doznające przemocy zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te przez psychologię tłumaczone są występowaniem syndromu wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywności służącej zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, powstałego na gruncie wcześniejszych doświadczeń. Bierność i rezygnacja bywają też wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara jest poddawana przez sprawcę, który utrwała w niej niską samoocenę i wzbudza poczucie winy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci

Dzieci często są bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb negatywnie wpływa na rozwój dziecka i jest przyczyną wielu chorób psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, czują się osamotnione, miewają myśli samobójcze, zaburzenia snu, mogą być nadpobudliwe, agresywne. Cechuje je obniżona samoocena i poczucie bezwartościowości. Maltretowane psychicznie dzieci wpływa destrukcyjnie na kształtowanie się jego osobowości. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności), problemów aktywno-behawioralnych (agresja, samoponiżenie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej, jej konsekwencje mogą wpływać na funkcjonowanie człowieka przez całe jego życie. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Mogą do nich należeć: trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków. Zachowania te to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie (zwłaszcza seksualnej) powoduje problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami także w wieku dorosłym. Ponadto, zachowania przemocowe nierzadko są dziedziczone i pokoleniowo powielane. Młodzi chłopcy

wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci staną się krzywdzącymi rodzicami.

Spoleczne konsekwencje przemocy w rodzinie

Przemoc zagraża życiu, niesie za sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą w domową.

2. PRZEMOC W RODZINIE W WYBRANYCH AKTACH PRAWNYCH

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

Ochronę osób, w tym dzieci przed przemocą domową gwarantuje Konstytucja RP. Art. 40 mówi, że „nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”. Art. 47 - „każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”. Art.71, pkt.1 - „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”. Art. 72 - „Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wywiskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka”.

Kodeks karny (Dz. U. 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)

Art. 207 kodeksu karnego uznaje przemoc w rodzinie za przestępstwo - „za znęcanie się psychiczne lub fizyczne nad osobą najbliższą lub pozostającą w zależności od sprawcy przewidywana jest kara”. Zgodnie z orzeczeniem Sądu najwyższego z dnia 12 grudnia 2006 r. IV KK 395/2006, pojęcie „znęcanie się” na gruncie art. 201 kk zawiera w sobie istnienie przewagi sprawcy nad osobą pokrzywdzoną, której nie może się ona przeciwstawić lub może to uczynić w niewielkim stopniu. Nie jest zatem możliwe wzajemne znęcanie się małżonków w tym samym czasie. Nie można także mówić o znęcaniu się, jeżeli ustalono, że aktywność o przedsiębiorczość pokrzywdzonej oraz jej zaradność życiowa poddają w wątpliwość fakt, że stanowi ona ofiarę przestępstwa. Przestępstwo znęcania się zostało w kodeksie

skonstruowane jako zachowanie z reguły wielodziałaniowe. Pojęcie znęcania się, w podstawowej postaci, ze swej istoty zakłada powtarzanie przez sprawcę w pewnym przedziale czasu zachowań skierowanych wobec pokrzywdzonego.

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. 1964 r. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)

Sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują również przepisy prawa cywilnego zawartego głównie w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym. Omówione są tam następujące kwestie:

- ustroje majątkowe małżeńskie w tym przymusowy ustroj majątkowy, np. Ustanowienie rozdzielnosci majątkowej,
- podział majątku dorobkowego,
- orzeczenia eksmisji małżonka, który swym nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie,
- uregulowania kontaktów z dziećmi,
- ustanowienia opieki i kurateli,
- sądowe ustalenie ojcostwa,
- obowiązek rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka,
- warunki orzekania separacji i rozvodu,
- orzekanie o winie w rozkładzie pożycia małżeńskiego,
- rozstrzygnięcie o władzy rodzicielskiej,
- sposób korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozvodu,
- warunki żądania od rozwiedzionego małżonka środków na utrzymanie.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.)

Ustawa wskazuje rozwiązania, które mają zapewnić lepszą ochronę prawną dla ofiar przemocy domowej, a jednocześnie zwiększa skuteczność przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ustawa określa m.in. zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc.

Pozostałe akty prawa krajowego oraz inne dokumenty wydane przez organy państwowe:

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny wykonawczy
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks postępowania karnego
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 roku w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz innych ustaw
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 czerwca 2002 roku w sprawie zakresu praw i obowiązków podmiotów sprawujących dozór, zasad i trybu wykonywania dozoru oraz trybu wyznaczania przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje swoich przedstawicieli do sprawowania dozoru (Dz. U. Nr 112 poz. 1064)
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 roku w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych (Dz. U. Nr 112 poz. 1064)

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28n stycznia 2011 roku w sprawie Zespołu Monitorującego
- Rozrządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 roku w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Akty prawa międzynarodowego

Dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych

- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 roku
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 roku Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego
- Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ – Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 6 października 12999 roku

Dokumenty Rady Europy

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rec. (2002) 5 w sprawie ochrony kobiet przez przemocą z dnia 30 kwietnia 2002 roku
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie
- Rekomendacja Komitetu Ministrów R (90) 2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z dnia 15 stycznia 1990 roku
- Rekomendacja Komitetu Ministrów R (85) 4 w sprawie przemocy w rodzinie z dnia 26 marca 1985 roku
- Europejska Konwencja o wykonywaniu prawa dzieci z dnia 25 stycznia 1996 roku

3. SKAŁA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

3.1. SKAŁA PROBLEMU W ASPEKCIE OGÓLNOPOLSKIM

We wrześniu 2007 r. TNS OBOP przeprowadził na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej badania dotyczące przemocy w rodzinie. Jego celem było poznanie postaw Polaków wobec problemu przemocy w rodzinie, pośrednich lub bezpośrednich kontaktów z sytuacjami przemocy w rodzinie, okoliczności temu towarzyszących oraz identyfikacja ofiar oraz sprawców przemocy, także w rozróżnieniu form przemocy.

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI I WNIOSKI

Opinie na temat zjawiska przemocy w rodzinie – postawy wobec stereotypów

- Polacy w większości nie zgadzają się ze szkodliwymi stereotypami na temat przemocy w rodzinie, jednak niepokoi mimo wszystko stosunkowo wysoki poziom poparcia dla niektórych z nich,
- wciąż pokutuje w społeczeństwie przekonanie, że ofiary przemocy akceptują swoją sytuację (49%), co może wpływać na obojętność wobec przypadków przemocy w rodzinie obserwowanych w otoczeniu,
- częste jest zrzucanie na ofiary odpowiedzialności za doświadczaną przemoc – co czwarty respondent sądzi, że sprawca zaprzestanie przemocy, gdy nie będzie prowokowany (24%), tyle samo uważa, że strach przed poruszaniem pewnych problemów w rozmowie z mężem jest problemem żony,
- wciąż znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie: obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%). Powodem do niepokoju mogą być dopiero siniaki i rany na ciele ofiary (16%), a więc przemoc kojarzy się przede wszystkim z przemocą fizyczną,
- dość niska jest świadomość tego, jak można przejawiać się przemoc ekonomiczna – co trzeci Polak (34%) wydzielanie pieniędzy i kontrolowanie wydatków współmałżonka uważa za przejaw gospodarności,
- poparcie dla wszelkiego rodzaju stereotypów dotyczących przemocy – jej form i ofiar, wyraźnie wyższe od przeciętnego jest wśród osób po pięćdziesiątym roku życia, ludzi z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym oraz wśród mieszkańców wsi,
- mężczyźni częściej od kobiet zgadzają się z obiegowymi opiniami dotyczącymi przemocy seksualnej, co znajduje swoje odzwierciedlenie w wynikach dotyczących częstszego występowania tego rodzaju zachowań wśród mężczyzn,
- stereotypy odrzucają najczęściej mieszkańcy dużych miast i osoby młode oraz ludzie z wyższym wykształceniem.

Opinie o rozpowszechnianiu zjawiska przemocy w Polsce

- problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie. Z uzyskanych wypowiedzi wynika, że dotyczy on średnio około połowy rodzin,
- okazuje się, że postrzeganie rozpowszechniania zjawiska przemocy w rodzinie zmienia się w zależności od dystansu względem miejsca zamieszkania respondenta – za najczęstszą uważają oni przemoc w skali całego kraju, mniejszą – w skali województwa, za rzadszą – w zamieszkiwanej miejscowości, natomiast najrzadszą – w najbliższej okolicy,
- przemoc uważana jest za problem co prawda częsty, ale dotyczący innych – nie zdarzający się w najbliższym otoczeniu,
- większe rozpowszechnienie przemocy dostrzegają osoby, których ona bezpośrednio dotyczy – były jej ofiarami bądź sprawcami. Jednak również te osoby oceniają, że w najbliższym otoczeniu jest mniej przemocy w rodzinach niż w skali całego kraju.

Znajomość rodzin z problemem przemocy w rodzinie

- znaczny odsetek, bo prawie 2/3 (64%) Polaków zna w swoim otoczeniu, sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszeli lub wiedzą, że dochodzi w nich do różnych form przemocy,

- wśród znanych sobie rodzin, najczęściej badani dostrzegają występowanie przemocy psychicznej (52% respondentów stwierdziło, że znają takie rodziny, w których dochodzi do przemocy psychicznej) oraz fizycznej (44%),
- przypadki przemocy ekonomicznej (26%) oraz w szczególności seksualnej (9%) znane są mniejszej liczbie ankietowanych, być może dlatego, że są one łatwiejsze do ukrycia, być może rzeczywiście występują rzadziej; nie wykluczone też, że ma to też związek z wiedzą na temat tych form przemocy i brakiem umiejętności identyfikowania symptomów świadczących o przemocy ekonomicznej i seksualnej.

Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie według ofiar, sprawców i świadków

- kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (936%),
- większość z tych osób było ofiarami przemocy co najwyżej kilkukrotnie i wcześniej niż przez 12 miesiącami. Osób wielokrotnie krzywdzonych przez członków rodziny jest 11%,
- najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy jest przemoc psychiczna (31%). Rzadziej badani doświadczyli przemocy fizycznej (17%), ekonomicznej (8%) oraz seksualnej (3%).
- zazwyczaj respondenci doświadczaali tylko jednej formy przemocy (20%), ale co setny (1%) doznał ze strony członka rodziny zarówno przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej jak i seksualnej,
- co piąty Polak (20%) - wedle uzyskanych deklaracji – był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego. Także zazwyczaj zdarzyło się to co najwyżej kilka razy i ponad 12 miesięcy temu,
- sprawcy najczęściej przyznawali się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%),
- większość sprawców przyznaje się do stosowania tylko jednej formy przemocy (13%),
- ogólnie ponad 2/5 (42%) Polaków zamieszkuje lub zamieszkiwało w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy (byli ofiarą przemocy, jej sprawcą lub świadkiem stosowania jej wobec innego członka rodziny),
- do bycia ofiarami przemocy najczęściej przyznają się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (42%),
- do doświadczania przemocy co najmniej raz, częściej przyznawały się osoby z wyższym niż z podstawowym wykształceniem,
- doświadczanie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

Przemoc wobec dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych

- przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często. 14% respondentów żyje w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko,
- dzieci najczęściej padały ofiarą przemocy psychicznej (10% badanych deklaroowało, że w zamieszkiwanym gospodarstwie domowym ofiarą przemocy emocjonalnej była osoba małoletnia) i fizycznej (7%), rzadziej ekonomicznej (3%) i seksualnej (mniej niż co setny),
- 5% Polaków mieszka w gospodarstwie domowym, gdzie ofiarą przemocy stała się osoba starsza lub niepełnosprawna,
- wobec osób starszych stosowana jest przemoc psychiczna (3%), fizyczna (2%) i ekonomiczna (1%),

- przemoc ekonomiczna niemal dwa razy częściej dotyka osoby chore, niepełnosprawne i wymagające opieki (13%) niż osoby zdrowe, które w ogóle nie chorują (7%),
- osoby chore i niepełnosprawne (16%) oraz uskarżające się na poważniejsze dolegliwości (14%) są także częściej narażone na stanie się ofiarą wielokrotnych przypadków przemocy niż osoby zdrowe (7%),
- w gospodarstwach domowych, w których są dzieci, częściej niż w gospodarstwach bez dzieci przemoc wystąpiła w ciągu ostatnich 12 miesięcy (7% wobec 4%),
- ponadto sprawcy przemocy z gospodarstw domowych, w których są dzieci do lat 18 częściej niż, gdy dzieci nie ma, przewidują, że mogą ponownie zastosować przemoc psychiczną (63% wobec 44%) oraz fizyczną (58% wobec 23%).

Przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu

- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach. Okazuje się, że 46% ofiar - niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu,
- według ofiar, zdarzyło się, że sprawcy byli pod wpływem alkoholu w 46% przypadków przemocy fizycznej, 45% przemocy psychicznej, 40% przemocy seksualnej oraz 38% przemocy ekonomicznej,
- sprawcy natomiast bardzo niechętnie przyznają się do picia alkoholu przed dopuszczeniem się przemocy wobec członków rodziny – jedynie 15% sprawców się do tego przyznaje.

Korzystanie z pomocy różnych instytucji i organizacji oraz ocena ich skuteczności

- poziom korzystania z pomocy rodzin dotkniętych przemocą jest bardzo niewielki – korzysta z niej jedynie co piąta rodzina (21%),
- z pomocy korzystają najczęściej rodziny, w których występują przemoc fizyczna (20%) i psychiczna (19%), a rzadziej te dotknięte przemocą seksualną (17%) i ekonomiczną (14%),
- uzyskiwana pomoc najczęściej ograniczała się do interwencji policji, ew. sądu lub kuratora. Bardzo rzadko rodziny dotknięte przemocą korzystały z pomocy terapeutycznej, leczenia odwykowego, „Niebieskiej karty”, itp.,
- otrzymana pomoc jest jednak na ogół oceniana jako przynajmniej częściowo skuteczna – najbardziej w przypadku przemocy seksualnej (79%), najmniej – przemocy ekonomicznej (67%).

3.2. DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY BOBOLICE

W 2010 r. Studio Diagnozy i Profilaktyki w Krakowie przeprowadziło na zlecenie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobolicach badania dotyczące diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych występujących na terenie Gminy Bobolice. Jednym z elementów badawczych było zbadanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz skali, jaką przyjmuje ono w Gminie.

W przeprowadzonym badaniu wzięło udział 151 osób, w tym 84 kobiety oraz 67 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 36,7 lat. Wśród ankietowanych osób 3,3% posiadało wykształcenie podstawowe, 14,6%

zawodowe, 24,5% osób posiadało wykształcenie średnie, 37,1% wykształcenie wyższe, natomiast 20,5% badanych nie zaznaczyło poziomu wykształcenia.

Wśród badanych 23,8% było mieszkańcami wsi, natomiast 76,2% zamieszkiwało w mieście. 83,9% badanych przynależało do pełnej rodziny, 16,1% rodzin ankietowanych było niepełnych. 2,6% ankietowanych zadeklarowało, że ktoś z ich rodziny objęty jest nadzorem kuratora.

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI I WNIOSKI

- 34% badanych przyznaje się do znajomości ofiar przemocy w swoim środowisku. Przemoc jest poważnym problemem społecznym, który wydaje się być obecny również na terenie Gminy,
- wiedzę na temat możliwości uzyskania niezbędnego wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy posiada 64% badanych,
- 83% badanych uważa, że nie istnieją żadne okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy,
- z przypadkami bicia dzieci spotkało się 45 % badanych, co stanowi duży procent. Niezwykle istotne jest zatem uwrażliwienie społeczeństwa na akty przemocy i agresji dokonywanych wobec dzieci,
- spośród osób badanych 11% uznało, iż strach dziecka przed opiekunami ułatwia jego wychowanie. Jednak zdecydowana większość 89% zgadza się ze stwierdzeniem, że dziecko nie powinno bać się rodziców. Rodzice powinni posiadać autorytet wynikający z wiedzy, postaw, zachowania, a nie z przewagi fizycznej,
- 12% badanych pochwała surowe traktowanie dzieci, uznając jego pozytywny wpływ na rozwój dziecka. Rodziców i opiekunów należy uwrażliwić na fakt, że autorytet w stosunku do dzieci nie opiera się na surowości, ale na tworzeniu atmosfery miłości i zrozumienia,
- 53% badanych uważa, że zakaz stosowania kar fizycznych wobec dzieci jest słuszny,

Dzieci i młodzież a zachowania przemocowe

Podstawowym pytaniem, jakie zostało skierowane do uczniów szkół na terenie Gminy Bobolice, była kwestia tego, jak czują się na terenie szkoły. Analiza odpowiedzi pozwala ocenić, w jakim stopniu uczniowie postrzegają szkołę jako środowisko im przyjazne.

- najlepsze samopoczucie w szkole deklarują uczniowie szkół podstawowych – aż 44,1% czuje się w szkole bardzo dobrze, kolejne 31,1% raczej dobrze,
- gimnazjaliści częściej wskazywali raczej dobre (26,8%) niż bardzo dobre (18,4%),
- 14% uczniów gimnazjów wskazało jednak, że na terenie szkoły czują się źle lub raczej źle,

Stosunek do szkół w Gminie Bobolice jest zdecydowanie bardziej pozytywny niż ten uzyskany na podstawie badań ogólnopolskich. Większość badanych uczniów na terenie gminy wydaje się czuć bezpiecznie w środowisku szkolnym.

- 36,6 % uczniów szkół gimnazjalnych wskazało na bardzo częsty i częsty kontakt z przemocą w środowisku szkolnym. W przypadku uczniów szkół podstawowych odsetek ten wynosi 27,1%.

W szkolnej diagnozie ogólnopolskiej z 2009 roku 33% uczniów deklarowało, że przemoc jest poważnym problemem w ich szkołach. Wyniki w Bobolicach na poziomie szkoły podstawowej są porównywalne do wskaźnika ogólnopolskiego. Rezultaty te wskazują, że przemoc jest zjawiskiem rozpowszechnionym w szkołach w Gminie Bobolice.

- 14,4% uczniów szkół podstawowych oraz 21,5% uczniów gimnazjum deklaruje, że są w szkole uczniowie,

których się boją. Ilość takich uczniów wyniosła 2,3 w szkołach podstawowych oraz 3,1 osoby w szkołach gimnazjalnych,

- do bycia ofiara przemocy fizycznej jak i psychicznej przyznało się 18,5% uczniów szkół podstawowych i 35,2% uczniów gimnazjum,
- 19,6% dzieci ze szkół podstawowych oraz 34,8% gimnazjalistów przyznaje się do znajomości osoby z otoczenia, która doświadcza przemocy ze strony rodziny lub otoczenia rówieśniczego,
- 64,5% uczniów szkół podstawowych oraz 38% gimnazjalistów zadeklarowało zwrócenie się po pomoc do innej osoby dorosłej poprzez poinformowanie o zdarzeniu w przypadku gdyby byli świadkami zachowania agresywnego,

3.3. STATYSTYKI LOKALNE

Liczba interwencji domowych Policji wg. procedura „Niebieskiej Karty”

	2008	2009	2010
Interwencje domowe ogółem	193	266	135
w tym dotyczące przemocy w rodzinie (procedura NK)	17	12	12

Źródło: Komisariat Policji w Bobolicach – statystyki przemocy domowej

Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury „Niebieskiej Karty”

	2008	2009	2010
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	39	36	25
w tym: kobiety	17	12	12
w tym: mężczyźni	0	0	0
dzieci do lat 13	13	19	8
nieletni od 13 do 18 lat	9	5	5

Źródło: Komisariat Policji w Bobolicach – statystyki przemocy domowej

Liczba sprawców przemocy domowej

	2008	2009	2010
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	17	12	12
w tym: kobiety	0	0	0
w tym: mężczyźni	17	12	12
nieletni	0	0	0

Źródło: Komisariat Policji w Bobolicach – statystyki przemocy domowej

„Niebieskie Karty” założone przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobolicach

	2008	2009	2010
Liczba założonych	8	2	3

4. ZASOBY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY BOBOLICE

W strukturach lokalnych działa:

– Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobolicach, ul. Jedności Narodowej 13,
tel. 94 31-87-595, fax. 94 31-87-713,

www.mgops.bobolice.pl, e-mail: mgops.bobolice@neostrada.pl

– Komisariat Policji w Bobolicach, ul. Koszalińska 8A,
tel. 94 342-92-14, 667-094-254, fax. 94 34-29-623

– Zespół Interdyscyplinarny w Bobolicach, ul. Jedności Narodowej 13,
tel. 94 31-87-595, fax. 94 31-87-713,

www.mgops.bobolice.pl, e-mail: mgops.bobolice@neostrada.pl

– Urząd Miejski w Bobolicach, ul. Ratuszowa 1,
tel. 94 34-58-401, fax. 94 34-58-420,

www.bobolice.pl, e-mail: gmina@bobolice.pl

– Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bobolicach, ul. Jedności Narodowej 13,
tel. 94 31-87-595, fax. 94 31-87-713,

www.mgops.bobolice.pl, e-mail: mgops.bobolice@neostrada.pl

– Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych w Bobolicach, ul. Jedności Narodowej 13,
tel. 94 31-87-595, fax. 94 31-87-713,

www.mgops.bobolice.pl, e-mail: swis.bobolice@wp.pl

– Klub Abstynenta „Przymierze” w Bobolicach, ul. Koszalińska 5,
tel. 94 31-67-129

– Punkt informacyjno – konsultacyjny w Bobolicach, ul. Koszalińska 5,
tel. 94 31-67-129

– Punkt Przeciwdziałania Przemocy „SENS” w Bobolicach, ul. Jedności Narodowej 13,
tel. 94 31-87-595, fax. 94 31-87-713,

www.mgops.bobolice.pl, e-mail: mgops.bobolice@neostrada.pl, swis.bobolice@wp.pl

– Centrum Wspierania Rodziny w Bobolicach, ul. Jedności Narodowej 13,
tel. 94 31-87-595, fax. 94 31-87-713,

www.mgops.bobolice.pl, e-mail: mgops.bobolice@neostrada.pl

– Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ASKLEPIOS” w Bobolicach, ul. Plac Zwycięstwa 8-12,
tel. 94 31-87-476,

www.asklepiosbobolice.eu, e-mail: asklepios.bobolice@poczta.fm

– Szkoła Podstawowa w Bobolicach, ul. Szkolna 1,
tel. 94 31-87-315, www.sp.bobolice.pl

e-mail: rkowalska4@wp.pl

– Gimnazjum Publiczne w Bobolicach, ul. Głowackiego 7d,
tel. 94 31-87-486, fax. 94 31-87-798

www.gimnazjum.bobolice.pl, e-mail: gimnazjum@bobolice.pl

– Szkoła Podstawowa w Kurowie, Kurowo 48,
tel. 94 31-87-695,

www.spkurowo.com, e-mail: list@spkurowo.com

– Szkoła Podstawowa w Kłaninie, Kłanino7,
tel. 94 31-67-036,

www.szokolanin.republika.pl, e-mail: szokolanino@o2.pl

– Szkoła Podstawowa w Drzewianach, Drzewiany 76,
tel. 94 31 87 823,

www.spdrzewiany-bobolice.szokolnastrona.pl, e-mail: drzewiany@wp.pl

– Zespół Szkół Publicznych w Dargini, Dargiń 47,
tel. 94 31 82 899,

www.szokoladargin.bobolice.pl, e-mail: szokoladargin@op.pl

5. ZADANIA SŁUŻB W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Działalność gminy

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna, pracownik socjalny:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Pracownicy socjalni, przedstawiciele pomocy społecznej są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ: bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego.

W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, o możliwości szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała z wiązanych z

- poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Policja

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- przeprowadza z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,
- przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej

wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka krzywdzonego jest znacząca.

Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, jest ofiarą przemocy lub przestępstwa, przedstawiciel oświaty powinien podjąć następujące kroki:

- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia w rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Przedstawiciele oświaty są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych

Gdy aktem przemocy towarzyszy alkohol przedstawiciel GKRPA podejmuje następujące działania:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Przedstawiciele GKRPA są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

Zespół interdyscyplinarny lub grupy robocze

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań grupy roboczej należy, w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

6. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

6.1. Założenia programowe

Zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Bobolice na lata 2012-2020 to kompleksowe działania ukierunkowane zarówno na ochronę ofiar przemocy jak i na edukowanie osób stosujących przemoc. Program dąży do rozwoju spójnego i wielopoziomowego

systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie opartego o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy.

Założenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Bobolice na lata 2012-2020 są spójne z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006-2016,
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2020,
- Gminną Strategią Integracji i Polityki Społecznej na lata 2005-2013,

6.2. Miejsce i czas realizacji Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany na terenie Gminy Bobolice na lata 2012-2020.

6.3. Adresaci Programu

Adresatami Programu są mieszkańcy Gminy Bobolice, a w szczególności:

- osoby dotknięte przemocą w rodzinie,
- osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- świadkowie przemocy w rodzinie,
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie oraz osobami stosującymi przemoc w rodzinie oraz instytucje/organizacje zajmujące się tym problemem,
- społeczność lokalna.

6.4. Realizatorzy Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Bobolice na lata 2012-2020 realizowany będzie przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Urząd Miejski,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Służba zdrowia,
- Placówki oświatowe,
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych,
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przymierze”

6.5. Zadania Programu

L.p	ZADANIE	REALIZATOR
1.	Organizowanie i prowadzenie profesjonalnej	- MGOPS

L.p	ZADANIE	REALIZATOR
	pomocy doradczej, informacyjnej , terapeutycznej i socjalnej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - Placówki oświatowe - Policja - GKRPA - Służba zdrowia - Zespół Interdyscyplinarny - Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych - Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przymierze”, w tym prowadzenie Punktu Konsultacyjnego
2.	Podejmowanie bezpośrednich interwencji i prowadzenie działań interwencyjno – mediacyjnych wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - MGOPS - Placówki oświatowe - Policja - GKRPA - Służba zdrowia - Zespół Interdyscyplinarny
3.	Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - MGOPS - Urząd Miejski - Placówki oświatowe - Policja - GKRPA - Służba zdrowia - Zespół Interdyscyplinarny - Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych - Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przymierze”
4.	Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - MGOPS - Placówki oświatowe - Policja - GKRPA - Służba zdrowia - Zespół Interdyscyplinarny - Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych - Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przymierze”
5.	Prowadzenie działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”	<ul style="list-style-type: none"> - MGOPS - Placówki oświatowe - Policja - GKRPA - Służba zdrowia

L.p	ZADANIE	REALIZATOR
6.	Ściganie sprawców przemocy i doprowadzenie do ukarania przed sądem	- Policja
7.	Współpraca instytucji/organizacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- MGOPS - Placówki oświatowe - Policja - GKRPA - Służba zdrowia - Zespół Interdyscyplinarny - Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych - Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przymierze”

6.6. Efekty realizacji Programu

Spodziewane efekty Programu to stworzenie kompleksowej pomocy dla osób dotkniętych przemocą, podniesienie jakości świadczonych usług oraz podkreślenie partnerskiej roli organizacji pozarządowych w prowadzeniu działań w zakresie rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie w Gminie Bobolice.

W szczególności będą to:

- zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej,
- tworzenie przez organizacje pozarządowe lokalnych punktów udzielających pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie środowisku lokalnym,
- zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie,

6.7. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bobolice są środki finansowe budżetu Gminy Bobolice oraz inne źródła.

6.8. Sposób kontroli realizacji Programu

- sprawozdanie z realizacji zadań za dany rok kalendarzowy, partnerzy programu są w obowiązku przekazać w formie elektronicznej oraz w wersji papierowej do koordynatora programu na terenie Gminy Bobolice do dnia 31 stycznia roku następnego,

- koordynator z realizacji programu na terenie Gminy Bobolice przygotowuje raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bobolice i efektów jego realizacji, a następnie raport ten przedkłada Burmistrzowi Bobolic w terminie do dnia 31 marca roku następnego,

6.9. Koordynator Programu

Koordynatorem programu jest pracownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobolicach Pani Aneta Jasiulek.

6.10. Monitorowanie realizacji Programu

- Burmistrz Bobolic sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie,
- Rada Miejska po zasięgnięciu opinii jednostek realizujących program może w uzasadnionych przypadkach określać bieżące kierunki działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,